

วิทยาศาสตร์ อำนาจ และครู – วิลาวลัย สินธุประภา

ความกลัวของด็อกเตอร์

“มีอยู่วันหนึ่ง ตอนนั้นเราเรียนอยู่ปี 4 เราได้ไปเจอคนที่มาเป็นอาจารย์พิเศษ จำได้ว่าคุยกับเขาอยู่ที่หน้าห้องเรียนห้องหนึ่ง ตอนนั้นที่เขาเรียนปริญญาโท ด้านสิ่งแวดล้อม มันมีคำพูดของเขาที่ทำให้เรารู้สึกว่า โห.. ความรู้ปริญญาตรีแค่นี้ เราไม่พอนั่นเลย มันทำให้เรารู้สึกว่าเราตัวเล็กเหมือนมด ไม่สามารถช่วยอะไรใครได้เลย หลังจากนั้นก็มีความคิดอย่างเดียวคือต้องหาความรู้ให้เยอะขึ้น พอเรียนจบแล้วคิดจะไปเรียนต่ออย่างเดียว

“แต่พอไปเรียนต่อก็เจออุปสรรคเยอะ แม้ว่าจะรู้สึกตัวเล็กแต่ก็อยากช่วยเหลือประเทศชาติ ตอนนั้นเราคิดใหญ่ มีอุดมการณ์ ก็เลยไปเรียนต่อ กระทั่งเราเรียนจบปริญญาโท แล้วก็ไปทำงานเป็นผู้ช่วยนักวิจัย หลังจากนั้นมีการเปิดรับสมัครให้คนไปเรียนต่อปริญญาเอกเพื่อกลับมาเป็นอาจารย์ ซึ่งอีกความคิดคือเป็นอาชีพที่มั่นคง เราก็รู้สึกดีด้วย จึงสมัครไปเรียน

“วันแรกที่เข้าไปสอน เราไม่มีกระบวนการสอนว่าอย่างไรให้เด็กเข้าใจหรือทำให้เด็กสนุก แล้วเราสอนวิทยาศาสตร์มันก็เป็นข้อมูลทฤษฎีล้วนๆ ที่จะต้องถ่ายทอดออกมาให้เด็กเข้าใจง่าย ฉะนั้นวันแรกที่เรเข้าไปสอนเราก็เตรียมสไลด์ เตรียมสคริปต์ เตรียมที่จะพูด แต่พอไปถึงเวลาจริงๆ เราไม่ได้ใช้สคริปต์ที่เราเตรียมมา คือการเตรียมเป็นสิ่งที่คืนะ เพราะว่ามันทำให้ข้อมูลเข้ามาอยู่ในตัวเราหมดแล้ว ฉะนั้นเราจะจำหรือว่าจินตนาการภาพที่เราสอน พอเวลาเราไปสอนหน้าชั้นมันก็ออกมาโดย Automatic ซึ่งแม้สิ่งที่สอนจะไม่ได้เป็นไปตามนั้นเปะๆ แต่เนื่องจากมันเข้าไปในจิตใต้สำนึกของเราแล้ว เราก็ไปปรับใช้ใหม่ได้

“แน่นอนว่ารู้สึกกลัว เพราะเราไม่ได้มีทักษะในการสอน แต่ก็พยายามทำให้มันง่ายที่สุด การเตรียมตัวก็ทำให้ลดความกลัวลงได้ ต้องทำการบ้าน ต้องคิดวิธีการที่จะต้องจำข้อเด็กให้ได้ ตอนแรกเรายังไม่มีข้อมูลมาก เราก็เป็นคุณครูที่ใจดี อยู่นานไปนางมารร้าย เข้าสิง (หัวเราะ) หมายความว่าวิธีการที่เด็กเขา Deal กับเราก็สอนให้เราแกร่งขึ้น แต่เราได้ชื่อนะว่าเป็นครูที่ฟังเด็ก เราก็ดีใจในข้อนี้เหมือนกัน

ครูผู้ไม่ชอบอำนาจ

“อำนาจ คือสิ่งที่ไม่ชอบเลยในการเป็นครู เราไม่ชอบให้ครูแต่งตั้งที่ดูเหมือนกับว่าเนียบ เรียบ ยกขึ้นไปเป็นผู้ทรงความรู้ การทำอย่างนั้นเราคิดว่ามันเหมือนกับการแบ่งชนชั้น

“จริงๆ แล้วครูมีอำนาจในการต่อรองกับเด็ก หนึ่ง ก็คือคะแนน สอง คือการตัดเกรด เราจะเห็นได้เลยว่าก่อนที่จะตัดเกรดเด็กจะทำตามที่เรายก แต่พอหลังจากตัดเกรดเด็กจะไม่สนใจ มันคืออำนาจในการต่อรอง นี่คือส่วนที่เราจะไม่ชอบ เราจะไม่ชอบเวลาที่สอบแล้วเราต้องให้คะแนนเด็ก อันนี้เราจะรู้สึก Suffer แล้วตอนตัดเกรดเราก็จะรู้สึกแยะ แต่พอเราอยู่ไปเหมือนกับว่ามันก็ค่อยๆ หาย แต่ก็ยังรู้สึกอยู่นะ

“วิธีการของเราคือ ก่อนที่จะให้คะแนนใครจะมีการตกลงกับเขาว่าคุณอยากได้อะไร หรือว่าฉันมี 40% ให้คุณ คุณจะทำยังไงก็ได้ให้คุณพิชิตใกล้ๆ 40% อันนี้ แต่ว่าอาจจะแยกเป็นตัวเลือกเล็กๆ หมายความว่า 40% นี้ไม่ได้มาจากงานชิ้นเดียว อาจจะมี 10% บ้าง 20% บ้าง เพื่อทำให้รู้สึกว่าจะคะแนนประมาณทีละ 10% นั้นพิชิตได้ง่ายกว่า แล้วให้เด็กเลือกในสิ่งที่ตนเองอยากทำ ปัญหาในการตัดเกรดของเราจะน้อยลง เพราะเราจะทำตามหน้าที่ เวลาได้เกรดน้อย ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ เราต้องให้เขาหน่อย มันก็ทำให้เรารู้สึกสบายใจ แล้วลดความมีอำนาจของเราลง

ซ่อมแซมความเป็นครู

“สิ่งที่เราสนใจก็คือการพัฒนาตัวเอง ช่วงนั้นเราเกิดปัญหากับตัวเอง อยากหาทางออก แล้วอยากรู้ว่าถ้าเกิดเรามีศักยภาพอย่างเต็มเปี่ยมมันจะถึงขนาดไหน เราก็เลยตามค้นหาความเป็นตัวตนของเรามา ฉะนั้นการที่เราตัดสินใจมาร่วมโครงการนี้สำหรับเรามันไม่ยากเลย เราก็เลยตัดสินใจร่วม แต่ว่าในระหว่าง 10 ปีที่ผ่านมา เราพัฒนาตัวเอง รู้จักตัวเองทีระดับหนึ่งเลย แต่พอไปอยู่ในสังคมมันก็ค่อยๆ กลืนโดยที่เราไม่ได้รู้ตัว ฉะนั้นเลยคิดว่าถ้าเกิดเรากลับมาทบทวนเรื่องนี้อีก เราจะเก็บตก จะเปิดกว้างเหมือนกับแต่ก่อนไหม ตอนนี้อย่าเราเปลี่ยนไปแล้ว มันก็จะทำให้เรามีมุมมองที่กว้างขึ้นและเก็บได้เยอะขึ้น แล้วก็นำมาพัฒนาตัวเองได้เยอะขึ้น อีกอย่างคืออยากให้ห้องเรียนของเราในแต่ละวันไม่เหมือนเดิม มันทำให้เรารู้สึกว่าชีวิตมีคุณค่า มีเป้าหมาย

“อย่างน้อยถ้าเด็กสนุก ถ้าเด็กทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้ การที่เรามานั่งตรงนี้ก็มีความสำคัญ แต่ถ้าเกิดว่าเขาไม่สนใจ ก็เป็นหน้าที่ที่เราต้องแก้ไข แสดงว่าเรายังไม่ได้ไปอยู่ในใจเขา ยังไม่สามารถทำให้เขาเปิดรับ หน้าที่เราคือกระตุ้นเขาให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในการให้เขารู้จักตัวเขาเองว่าเขาชอบวิชาไหนแล้วเขาอยากสนใจวิชาไหน มันก็ดีนะ เราว่ามันสนุกนะ ขอแค่นี้ก่อน แค่นี้เขาสนุกแล้วให้เขาเปิดรับสิ่งที่เรากำลังสอนเขาดีกว่า

อยากให้เธอคิดถึงฉัน

“เรามานั่งคิดเหมือนกันนะว่า อะไรเป็นแรงบันดาลใจ ความเป็นครูของเรา คุณค่าของเราในการเป็นครูของเรามันอยู่ตรงไหน อันหนึ่งนะ มันเป็นพื้นฐานของมนุษย์อยู่แล้ว อยากได้รับการยอมรับจากลูกศิษย์ การยอมรับหมายความว่า คือการเชื่อมสายสัมพันธ์ได้ หลังจากจบไปแล้วมีการติดต่อกันตลอด เหมือนกับว่า พอมีปัญหาอะไร คุณก็อาจจะนึกถึงฉันบ้าง แล้วเราอยากให้มันให้เข้ากับเขา

“จริงๆ แล้วคำว่า ‘อยาก’ มันไม่ตีเลยนะ เพราะว่ามันบอกความคาดหวังไปอยู่ในนั้นด้วย ซึ่งจริงๆ เราเพียงแค่เสนอก็ก็นั่นแหละ แต่เขาจะรับหรือไม่รับมันเป็นสิทธิ์ของเขา เราอยากปั๊มมันเหมือนกับเขาต้องรับ เราว่าแรงบันดาลใจของเราอีกอันหนึ่งเลยนะ คือเวลาเด็กเห็นคุณค่าในตัวเอง เห็นความสามารถในตัวเองจากสิ่งที่เรากระตุ้นได้ มันเป็นแววตาที่ โห...ฉันทำได้หรือวะเนี่ย ฉันดีใจมากเลย จากเดิมที่ฉันไม่เคยได้สนใจมัน ไม่เคยได้ค้นพบมันมาก่อน มันก็รู้สึก ว้าว... ชีวิตเรามีคุณค่า นั่นคือการเป็นอาจารย์ของเราประสบความสำเร็จแล้วนะ ไม่ว่าจะเรื่องอะไรก็แล้วแต่ เราอยากให้เรา รู้จัก EQ รู้จัก Soft Skills ไม่ใช่เรียนเก่ง แต่ขอให้มันทักษะพวกนี้ด้วย เพราะทักษะเหล่านี้มันคือการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

– วิลาวัลย์ สิริบุประภา ภาควิชาเทคโนโลยีชีวภาพ คณะอุตสาหกรรมเกษตร ม.เกษตรศาสตร์